

lignes til Skolefondene, ogsaa naar dette over-
 stiger 24 p. pr. Ld. Hartkorn, saa forekom-
 mer det mig, at den lovgivende Magt ogsaa
 maa have Ret til at kritisere vedkommende
 AmtsSkoleraads Fremgangsmaade. Det fore-
 kommer mig, at det ingenlunde kan gaae an,
 at Statskassen stadig bliver ved at skyde til
 uden at vide, hvorledes ethvert Amts Skole-
 raad holder Huis; men dette vilde vi unu-
 lligt kunne vide uden en nærmere Undersøgelse.
 — Hvad vi af Motiverne til det foreliggende
 Lovudkast kunne see, er, at der i Ringkjøbing
 Amt er blevet brugt udover, hvad der ifølge
 Lov var strengt nødvendigt, 1500 Rd. til
 forskjellige Ting samt 750 Rd. til Bonde-
 høiskoler; det hedder nemlig, at der i Skole-
 planen er opført 1400 Rd. til Bondehøi-
 skoler, det forudsættes derhos, at der fra
 Sorø Academi vil komme et Tilskud dertil af
 650 Rd., og Amtets Tilskud vil altsaa være
 750 Rd. Nu veed jeg vel ikke, hvorledes en
 saadan Skole bliver anlagt i Ringkjøbing Amt,
 eller hvorledes hele Sagen staaer der, men det
 veed jeg, at dersom Amtet forpligter sig til
 at betale 1400 Rd. til en saadan Høiskole,
 saa har det derved belaget Høiskolens Krav
 paa at kalde sig, hvad disse Skoler hidtil have
 kaldt sig, „en Friskole“. Det er imod en Fri-
 skoles Natur at blive stillet paa den Maade,
 at Amtet ansætter en eller flere lønede Læ-
 rere ved samme. En Friskole maa arbejde
 sig selv op, og det nytter ikke til Fordeel for
 det Modsatte om enkelte saadanne Skoler at
 sige, at de ligge i en tyndt befolklet Egn, thi
 en Friskole i Jylland kan ligesaa godt faae
 sine Elever fra Sjælland og Fyen, som en
 Friskole paa et af disse sidste Steder kan faae
 sine Elever fra Jylland. Vi i Jylland sende
 saaledes ofte vore Børn til Folkehøiskoler paa
 Derne, og hele Landet maa derfor siges at
 danne en eneste Folkehøiskolefreds. Desuden
 er det min Mening, at det vilde blive istedet-
 for en Opmuntring et Tilbageffridt, hvis man
 begyndte at stille de øvrige Bondehøiskoler i
 Landet paa lignende Maade. Dette behøves
 heller ikke, thi vi see jo, at Bondehøiskolerne
 vore op i en uhyre Mængde, Side om Side ved

hverandre, uden mindste Tilskud enten fra den
 ene eller fra den anden Side. De staae
 deres Bontil op og bekjendtgjøre, at der hol-
 des Skole, saa komme Eleverne, og saa gaaer
 det af sig selv. — De Smaauidgistsposter ved
 Ringkjøbing Amts Skolefond, der ere omtalte
 i Motiverne, vil jeg i det Hele forbigaae,
 men den største Udgiftspost ved samme, nem-
 lig Pensionerne, maa jeg tillade mig at om-
 tale med et Par Ord. Det er ingenlunde
 saa, at, naar et Amts Skolefond har paadraget
 sig en stor Pensionsbyrde, dette da altid
 er en nødvendig Følge af Lovgivningens By-
 dende. Vi maae huske paa, at der indeholdes
 en Bestemmelse i § 22 af Skoleloven af 8de
 Marts 1856, som giver vedkommende Besty-
 relse et meget stort Spillerum, men hvis Be-
 nyttelse Staten i mine Tanker ikke kan være
 bunden til at tage Hensyn til. Det hedder
 nemlig i § 22: „Fremtidige Pensioner til
 Skolelærere ansættes til $\frac{1}{8}$ af Embedets
 Reguleringssum. Dog kan der af Skolefon-
 den, naar Omstændighederne maatte gjøre det
 fornødent, tilstaaes Enden en noget højere Pen-
 sion, ligesom der ogsaa af samme kan bevil-
 ges Understøttelse til Lærernes efterladte, ucon-
 firmerede Børn“. Nu tillader jeg mig at
 troe — og jeg støtter min Mening i saa
 Henseende paa praktisk Erfaring — at det
 navnlig er som en Følge af Anvendelsen af
 denne Bestemmelse i § 22, at Pensionsbyrden
 er bleven saa stor, som den er, og at den
 derved er bleven en heel Deel større, end den
 ellers vilde have været. Men Spørgsmaalet
 bliver da, om det er Statens Pligt at ved-
 blive at bidrage Halvdelen til Pensioner, som
 ikke egentlig ere lovbestemte, men som blive
 bevilgede efter Omstændighederne. De Hen-
 syn, af hvilke de bevilges, vil jeg naturligtvis
 paa ingen mulig Maade sige ere urigtige.
 Der kan være den allerstørste Grund til at
 bevilge dem, men der er Forskjel paa, hvad
 der er rimeligt, nødvendigt og billigt indenfor
 Amtets Grændser, og hvad der er rimeligt og
 billigt overfor Staten. Vi maae tillige huske
 paa, at ethvert Amts Skolefonds Bestyrelse
 tildeels har det i sin Magt at forbedre Skole-